

Sygn. akt I ACa 845/17

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący:	SSA Agnieszka Sołtyka (spr.)
Sędziowie:	SA Mirosława Gołuńska SA Wiesława Kaźmierska

po rozpoznaniu w dniu 25 października 2017r. na posiedzeniu niejawnym w Szczecinie

sprawy z powództwa J. P. i C. P.

przeciwko P. P.

o zobowiązanie do złożenia oświadczenia woli

w przedmiocie skargi powodów o wznowienie postępowania zakończonego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 stycznia 2013r wydanym w sprawie I ACa 777/12

p o s t a n a w i a: odrzucić skargę.

SSA W. Kaźmierska SSA A. Sołtyka SSA M. Gołuńska

UZASADNIENIE

Pismem z dnia 27 grudnia 2016 r. J. P. i C. P. wnieśli skargę, w której domagali się wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 20 września 2012 r. w sprawie I C 400/11, utrzymanego w mocy wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 24 stycznia 2013r i zmiany tego wyroku poprzez zobowiązanie pozwanego P. P. do złożenia oświadczenia woli o przeniesieniu na rzecz powodów własności przedmiotu darowizny w postaci budynku mieszkalnego, stodoły, budynku gospodarczego oraz działku gruntu o pow. 79 arów, z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanego. W sprawie, w której zapadł powyższy wyrok skarżący występowali w charakterze powodów.

W uzasadnieniu skarżący wskazali, że wyrokiem wydanym w dniu 20 września 2012 r., w postępowaniu o sygn. akt I C 400/11 Sąd Okręgowy w Szczecinie oddalił powództwo w sprawie, w której powodowie wnieśli o zobowiązanie pozwanego P. P. do złożenia oświadczenia woli o zwrotnym przeniesieniu własności przedmiotu darowizny w postaci budynku mieszkalnego, stodoły, budynku gospodarczego oraz działku gruntu o pow. 79 arów, z powodu rażącej niewdzięczności obdarowanego. Wyrokiem z dnia 24 stycznia 2013 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie oddalił apelację powodów od tego wyroku Sądu Okręgowego.

W ich ocenie wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa, gdyż świadkowie składali fałszywe zeznania, co zostało przez skarżących szczegółowo opisane w uzasadnieniu skargi. Wskazali także, że na dzień wnoszenia skargi są dręczeni przez synową i syna, oczerniani we wsi w sposób okrutny, pozwany z żoną czynią im złośliwości, nękają ich sądami i prokuraturą.

Uzupełniając na żądanie sądu skargę, skarżący sprecyzowali podstawę prawną żądania, a mianowicie wskazali, iż wnoszą o wznowienie postępowania z uwagi na późniejsze wykrycie takich okoliczności faktycznych, które mogły mieć wpływ na wynik postępowania, a z których nie mogli skorzystać w poprzednim postępowaniu tj. wydanie przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Choszcznie w dniu 4 grudnia 2016 r. postanowienia o umorzeniu dochodzenia dotyczącego podejrzenia popełnienia przez J. P. przestępstwa polegającego na tym, iż w nocy z 9 na 10 lipca 2016 r. w miejscowości B. przy ul. (...) uczyniła niezdatnym do użytku element wchodzący w skład sieci wodociągowej w postaci zaworu odcinającego poprzez jego zamknięcie, odcinając w ten sposób przepływ wody i powodując przez to zakłócenie działania części tej sieci, tj. czynu z art. 254a k.k. – wobec braku w czynie znamion czynu zabronionego. W ocenie skarżących pojawienie się tej nowej okoliczności przemawia za przyjęciem rażącej niewdzięczności obdarowanego P. P., a zatem ma istotny wpływ na wynik prawomocnie zakończonych postępowania w sprawie o sygn. I C 400/11. W celu uprawdopodobnienia okoliczności zachowania terminu do wniesienia skargi skarżący podali, że ww. postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Choszcznie otrzymali w dniu 13 grudnia 2016 r., zaś skargę o wznowienie postępowania sporządzili w dniu 27 grudnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Skargę o wznowienie postępowania należało odrzucić jako nieopartą na ustawowej podstawie.

Skarga o wznowienie postępowania stanowi środek procesowy o wyjątkowym charakterze, a jej podstawą mogą być jedynie okoliczności wyszczególnione w art. 400-404 k.p.c. Dla skuteczności skargi nie jest wystarczające samo twierdzenie strony o tym, że zachodzi podstawa wznowienia; musi ona istnieć w rzeczywistości a nie jedynie w subiektywnym przeświadczeniu strony. Wymóg oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia nie jest spełniony, jeżeli okoliczności, które miałyby uzasadniać ustawową podstawę, w istocie tej podstawy nie wypełniają (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 2004 r. IV CZ 29/04 i z dnia 31 marca 2004 r., III CZ 13/04).

Sąd badający dopuszczalność skargi o wznowienie postępowania ma obowiązek badać, czy powołana przez stronę podstawa wznowienia faktycznie występuje.

W ocenie Sądu Apelacyjnego skarga J. P. i C. P. nie została oparta na ustawowej podstawie. Jako podstawę wznowienia można wskazać tylko jedną z okoliczności określonych w art. 401 k.p.c., 401¹ k.p.c. lub 403 k.p.c., wraz z ich uzasadnieniem. W ten sposób wyznaczony jest zakres rozpoznania sprawy we wznowionym postępowaniu. Z treści skargi powodów można wyciągnąć wniosek, że jako podstawę skargi wskazali oni początkowo okoliczności wymienione w przepisie art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c. podnosząc, że wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa, zaś sąd opierał się na fałszywych zeznaniach i nieprawidłowościach kierowanych przez pozwanego. W tym zakresie skarżący dokonali oceny zeznań, jakie zostały złożone przez świadków w postępowaniu I C 400/11 i w oparciu o które Sąd wydał wyrok oddalający ich żądanie.

W kolejnym natomiast piśmie skarżący podnieśli, że skargę opierają o nowe okoliczności faktyczne, które nie były im znane w trakcie postępowania. Jako istotną kwestię wskazali konflikt o wodociąg, który w ich ocenie był przesądającym elementem rozstrzygnięcia, a która to sprawa w ich ocenie została rozstrzygnięta na ich korzyść, gdyż Prokurator Rejonowy w Choszcznie postanowieniem z dnia 4 grudnia 2016 r. umorzył postępowanie, uznając że nie doszło do naruszenia przez skarżącą prawa i popełnienia wykroczeń ani przestępstwa. W ocenie skarżących jest to kluczowa okoliczność, która oczyszcza skarżącą z zarzutów, nie czyniąc jej osobą konfliktową. Poza tym w ich ocenie ta okoliczność może świadczyć o rażącej niewdzięczności ich syna. Analizując te twierdzenia autorów skargi należało zatem przyjąć, że skargę opierają na podstawie wymienionej w przepisie art. 403 § 2 k.p.c., twierdząc że po prawomocnym zakończeniu postępowania w sprawie I C 400/11 wykryli oni takie nowe okoliczności faktyczne, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a z których nie mogli skorzystać w poprzednim postępowaniu.

Sąd Apelacyjny wskazuje, że według pierwszej z powołanych podstaw skargi, można żądać wznowienia na tej podstawie, że wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa. Jednakże stosownie do art. 404 k.p.c. z powodu przestępstwa można żądać wznowienia jedynie wówczas, gdy czyn został ustalony prawomocnym wyrokiem

skazującym, chyba że postępowanie karne nie może być wszczęte lub że zostało umorzone z innych przyczyn niż brak dowodów. Natomiast według drugiej podstawy skargi można również żądać wznowienia w razie późniejszego wykrycia prawomocnego wyroku, dotyczącego tego samego stosunku prawnego, albo wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu.

Jeśli chodzi o uzyskanie wyroku za pomocą przestępstwa, podkreślić należy że warunkiem dopuszczalności skargi o wznowienie postępowania na podstawie art. 403 § 1 pkt 2 k.p.c. jest wykazanie faktu popełnienia przestępstwa prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że postępowanie karne nie może być wszczęte lub że zostało umorzone z innych przyczyn niż brak dowodów (tak np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2017 r. IV Cz 81/16). Przestępstwem jest składanie fałszywych zeznań, ale aby to stwierdzić koniecznym jest uzyskanie wyroku skazującego za składanie fałszywych zeznań. Nie wystarczy zatem ocena dokonana przez skarżących, wskazująca, w czym upatrują fałszywych zeznań. Fakt składania fałszywych zeznań można bowiem udowodnić wyłącznie prawomocnym wyrokiem karnym skazującym za popełnienie przestępstwa (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2008 r., II C 49/08).

Wskazać należy, że podnoszone w skardze o wznowienia postępowania zastrzeżenia skarżących dotyczące nieprawidłowości w przeprowadzaniu postępowania dowodowego i oceny dowodów z zeznań świadków nie stanowią ustawowej podstawy wznowienia postępowania.

Z tych względu należało przyjąć, że skarżący nie wykazali, że wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa.

Stosownie do drugiej z przywoływanych przez skarżących podstaw wznowienia postępowania podawanej w piśmie datowanym na 4 marca 2017 r. - skargę można składać w sytuacji wykrycia takich okoliczności faktycznych lub środków dowodowych, które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy, a z których strona nie mogła skorzystać w poprzednim postępowaniu. Przepis art. 403 § 2 k.p.c. pozwala zatem na wznowienie postępowania jedynie w razie wykrycia, po uprawomocnieniu się zaskarżonego orzeczenia, takich okoliczności faktycznych lub dowodów, które nie mogły zostać przez stronę powołane w toku wcześniejszego postępowania, a które mogłyby mieć wpływ na wynik sprawy. Podstawa wskazana w tym przepisie nie dotyczy natomiast okoliczności lub dowodów, które strona знаła i mogła powołać, a tym bardziej takich, które powoływała w toku postępowania, a które nie zostały przez sąd uwzględnione lub zostały odmiennie ocenione. Pojęcie to nie odnosi się również do okoliczności jawnych z materiału poprzedniego postępowania, a tylko niedostrzeżonych lub niezrozumianych przez stronę (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 15 maja 1968 roku, I CO 1/68, OSNC 1969, z. 2, poz. 36, z dnia 7 października 1980 roku, I PO 12/80, niepubl. LEX nr 8271, z dnia 10 lutego 1999 roku, II CKN 807/98, niepubl. LEX nr 78214, z dnia 2 marca 2012 roku, II CZ 200/11, niepubl. LEX nr 1215145, z dnia 6 czerwca 2012 roku IV CZ 11/12, niepubl. LEX nr 1232806, oraz III CZ 38/12, niepubl. 1231323). Podstawa ta nie dotyczy ponadto dowodów, które powstały w późniejszym czasie (tak Sąd Najwyższy w orzeczeniu z dnia 9 października 2015r, IV Cz 24/15). Wskazać należy, że możliwość wznowienia postępowania na podstawie art. 403 § 2 in fine k.p.c. jest uzależniona od łącznego zaistnienia trzech przesłanek, po pierwsze - wykrycia po uprawomocnieniu się wyroku nowych faktów lub dowodów, które istniały w toku postępowania, ale nie zostały w nim powołane, po drugie - możliwości ich wpływu na wynik sprawy oraz po trzecie - niemożności skorzystania z nich przez stronę w poprzednim postępowaniu (tak Sąd Najwyższy w Postanowieniu

z dnia 14 lipca 2017 r., II CZ 35/17).

W tym miejscu wskazać trzeba, że postanowienie, które jest przywoływane przez pozwanych dotyczy zdarzeń z 2016 r., podczas gdy wyrok zapadł w oparciu o okoliczności faktyczne z przedziału czasowego 2006 – 2010 r. Zatem orzeczenie, na które powołują się skarżący jako podstawę wznowienia postępowania nie spełnia wymogów orzeczenia, do którego odnosi się wskazany powyżej przepis.

Należy w tym miejscu wskazać, że zgodnie z ugruntowanym poglądem orzecznictwa okoliczności faktyczne lub środki dowodowe, o jakich mowa w art. 403 § 2 k.p.c., muszą istnieć przed uprawomocnieniem się wyroku, a zostać wykryte po jego uprawomocnieniu się. Wynika to ze sformułowania „późniejsze wykrycie”. Nie jest natomiast taką nową

okolicznością okoliczność powstała już po uprawomocnieniu się wyroku (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 września 2016 r. IV CZ 41/16).

Powoływane przez skarżących (mające stanowić nową okoliczność, będącą podstawą do wznowienia postępowania) postanowienie Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Choszczynie wydane zostało w dniu 4 grudnia 2016 r. i dotyczyło zdarzeń z lipca 2016r. (k.39), natomiast wyrok Sądu Okręgowego w Szczecinie z dnia 20 września 2012 r., wydany w postępowaniu o sygn. akt I C 400/11 uprawomocnił się w dniu 24 stycznia 2013 r., tj. w dniu wydania przez Sąd Apelacyjny w Szczecinie wyroku oddalającego apelację skarżących. Z powyższego wynika, iż wydanie postanowienia przez prokuratora, na które powołują się skarżący nastąpiło kilka lat po prawomocnym zakończeniu postępowania, którego wznowienia żądają.

Podobnie nie noszą cech nowości w rozumieniu przywołanego przepisu okoliczności dotyczące innych nieporozumień odnoszące się do powstania płotu, wykonania eksmisji. Wskazane przez skarżących okoliczności faktyczne i środki dowodowe nie spełniają cech nowych okoliczności i środków dowodowych w rozumieniu art. 403 § 2 k.p.c. Nowo wykryta okoliczność powinna istnieć jeszcze w czasie trwania postępowania, które kończy się zaskarżonym orzeczeniem. Wszystkie późniejsze okoliczności nie mogą tworzyć podstawy wznowienia postępowania.

Wobec powyższego w ocenie Sądu Apelacyjnego brak było jakichkolwiek przesłanek do twierdzenia, że po wydaniu wyroku w sprawie I C 400/11 wyszły na jaw nowe, mające wpływ na wynik postępowania okoliczności faktyczne, z których skarżący nie mogli skorzystać w tym postępowaniu lub że wyrok uzyskany został za pomocą przestępstwa.

Sąd Apelacyjny stwierdza, że badając na posiedzeniu niejawnym skargę o wznowienie postępowania w zakresie zachowania terminu do jej wniesienia, dopuszczalności i oparcia na ustawowej podstawie, nie może ograniczać się jedynie do oceny twierdzeń zawartych w skardze i jej uzasadnieniu, lecz powinien także uwzględniać powołane w niej załączone do skargi dowody. Jeśli wskazana podstawa została sformułowana w sposób wprawdzie odpowiadający ustawie, ale w rzeczywistości nie występuje, skarga podlega odrzuceniu na podstawie art. 410 § 1 k.p.c. Stwierdzić trzeba, że sformułowanie podstawy wznowienia postępowania w sposób odpowiadający przepisom art. 401-404 k.p.c. nie oznacza oparcia skargi na ustawowej podstawie wznowienia, jeżeli już z samego jej uzasadnienia wynika, że podnoszona podstawa nie zachodzi.

Taka sytuacja wystąpiła w niniejszym przypadku. Skarżący wskazali wprawdzie na ustawowe podstawy skargi o wznowienie postępowania, jednakże po zbadaniu wniesionej skargi w tym zakresie stwierdzić należało, że podstawy te w rzeczywistości nie istnieją. Analiza akt sprawy I C 400/11 oraz dokumentów dołączonych do skargi o wznowienie postępowania doprowadziła do wniosku, iż powodowie nie zdołali wykazać, iż po uprawomocnieniu się wyroku w sprawie I C 400/11 wykryli oni takie okoliczności faktyczne, które istniały w dacie wydania kwestionowanego wyroku, które mogły mieć wpływ na wynik sprawy, a z których nie mogli skorzystać w poprzednim postępowaniu. Podobnie nie wykazali, że wyrokiem sądu karnego wymienieni przez nich świadkowie zostali skazani za składanie fałszywych zeznań, co uzasadniać mogłoby twierdzenie, że wyrok został uzyskany za pomocą przestępstwa.

Art. 410 § 1 k.p.c. stanowi, że sąd odrzuca skargę wniesioną po upływie przepisanej terminu, niedopuszczalną lub nieopartą na ustawowej podstawie. Tym samym należało przyjąć, że złożona przez skarżących skarga o wznowienie postępowania nie została oparta na ustawowej podstawie i zgodnie z art. 410 § 1 k.p.c. podlegała odrzuceniu, o czym orzeczono, jak w sentencji postanowienia.

SSA W. Kaźmierska SSA A. Sołtyka SSA M. Gołuńska